

Met de verhalen van Maarten langs de branding

Als kind liep hij „altijd te knoeien en te prutsen op het strand. Dan maakten we strikken uit het wikkeldraad van elektromotoren, om knijnen te vangen.” Tegenwoordig is hij er vijf dagen per week te vinden, op de bok van zijn 'Juttersplezier', twee stoere paarden mennend, verhalen vertellend. Veel verhalen. Voor een schappelijk bedrag kan een ieder mee, als er plaats is. En ongeduld moet je thuis laten.

Dat bij de familie Boon uit de Cocksdoorp juttersbloed door de aderen vloeit, is algemeen bekend op Texel. Daarnaast zijn de vier broers stuk voor stuk begenadigde vertellers. En de oudste, Maarten uit 1953, („Ik heb ook de langste snor“) heeft van die verhaalkunst deels zijn levensonderhoud gemaakt. Tot twee jaar geleden was hij verbonden aan het juttersmuseum in Oudeschild als manusje-van-alles en als verteller. Vorig jaar besloot hij tochten over het strand te gaan maken met zijn zelfgebouwde Janplezier, de 'Juttersplezier'. En aan boord van die wagen (Maarten spreekt consequent van 'aan boord', als hetrof het een schip, en daar lijkt de kar ook wel op) borrelen die verhalen moeiteloos omhoog. Ook in zijn jutterhok, thuis achter de dijk, vertelt hij zijn verhalen.

JUTTERS GEVOEL

Vandaag is een warme zomerdag en er moeten mensen teleurgesteld worden. Hadden ze maar moeten reserveren. Om vier uur rijden we uit voor een juttertocht. Het gezelschap bestaat uit een schoolklas uit het oosten des lands met hun leerkrachten, een Duitse vader met zijn zoontje en Maartens broer Erik. De timing is niet helemaal goed, want het begint al weer hoog water te worden. En de paarden zijn moe; de eerste tocht van de dag is nogal zwaar geweest. Maarten draait zich om en legt uit: „Het zijn geen motoren, ze moeten even ademhalen.“ En tot de Duitser: „Es ist keine Tractor.“ De man knikt begrijpend.

De paarden zijn Shires, oersterke Engelse paarden, van een fors ras. Dagelijks krijgen ze kilo's krachtvoer en zestig liter water per paard. Ze hebben duidelijk geen haast. „En dat komt mooi uit, want ik heb ook geen haast“, zegt Maarten, en hij roept over zijn schouder naar de Drentse schoolklas: „En jullie toch ook niet?“

'Nee!', klinkt het in koor; het Juttersgevoel zit er al goed in.

WODAN EN DONAR

„Die paarden heb ik gekocht om er de zee mee in te gaan. Ik dacht dat ze goed zouden zijn om garnalen mee te vissen, want het zijn hoge paarden. Maar dat is er nog niet van gekomen.“ Ze heten Wodan en Donar, namen uit de Griekse mythologie: „Wodan was de god van de woensdag en Donar was de god van de vrijdag. Samen betekent dat: Onweer.“

Maar nu is de hemel strakblauw en de zwetende paarden trekken ons langs de vloedlijn, terwijl Maarten vertelt over het juttersleven. Eigenlijk is hij hoefsmid. Hij beslaat zijn paarden dan ook zelf. Zoals zijn broer Sil, die met 'De Vriendschap' overtochten naar Vlieland maakt, eigenlijk metselaar is. Zo komt de familie Boon altijd wel uit waar ze wezen moet. „En als dit niet gaat lukken, dan ga ik wel weer ergens klussen, een beetje bouwen ofzo. Als ik maar zelfstandig ben.“

Wie gaan er nou mee met de 'Juttersplezier'? „Van alles, van alles. Scholen, zoals nu, ook Texelse scholen, gewone toeristen, maar ook bedrijven.“ En ik zie het voor me: managers in grijs krijtstreep, de notenhouten koffers tussen de voeten geklemd, tijdens de rit langzaam bevangen rakend door het Juttersgevoel, om voor altijd veranderd terug te keren in de gewone mensenwereld van orde en regelmaat. „Ik probeer de mensen inderdaad iets mee te geven van dat gevoel van onafhankelijkheid en vrijheid, ja.“

SOORT NOSTALGIE

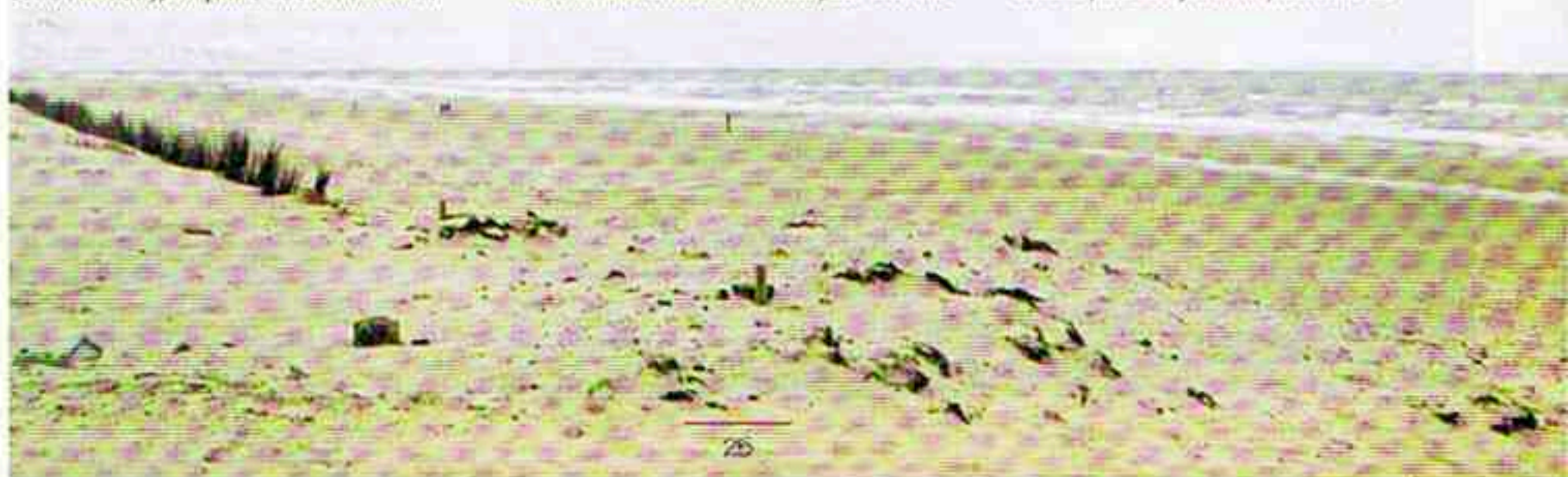
„Twee winters terug heb ik deze wagen gebouwd van gejut spul. Al het hout komt van het strand, de wielen

van een oude auto, noem maar op.“ Maarten klopt op de bok. „Deze kist komt uit een oude sloep. En die langboom tussen de paarden is een oude lantarenpaal.“ Rondkijkend ontdek ik dat niet de late namiddagzon de oorzaak van de hitte is, maar de kachel waarop een enorme ketel water staat. „Dat is een omgebouwde gasfles waar juthout ingaat. Tijdens de tochten kook ik er water op voor koffie en thee.“ In de zijkant heeft Maarten een rond gaatje geboord waar hij zijn talloze sjekkes mee kan aansteken. „Handig als er harde wind staat.“

Vorig jaar werkte hij nog één dag per week in het Juttersmuseum, en reed

'Ik probeer de mensen inderdaad iets mee te geven van dat gevoel van onafhankelijkheid en vrijheid, ja.'

hij slechts drie dagen. Na gebleken succes zijn dat er nu vijf geworden. „Het is ontstaan uit een soort nostalgie. Eigenlijk wil ik gewoon juten, maar dat kan allemaal niet meer. Ook voor het zogenaamde milieujuten kreeg ik geen toestemming. Maar het is goed zo. Ik hoef niet ten koste van alles veel geld te verdienen.“ De kinderen springen één voor één van de wagen om te juten. Veel wordt er niet gevonden: een schoen, een half zwempak, en vooral heel veel schelpen. Maar die zijn dan ook erg mooi. En passant geeft Maarten een lesje biologie weg. Over wulken, over giftig afval van schepen die de schelpdieren aantasten, over de heremietkreeft die een slakkenhuis 'kraakt': „De één z'n dood is de ander z'n brood, zo zie je maar, ook in de

natuur. En zo werken wij ook, eigenlijk." En als Maarten 'wij' zegt, dan bedoelt hij dus jutters.

M E E U W E N

De scholieren komen weer aan boord met zakken vol schelpen. Die hebben in Emmen iets om te laten zien. Als ze met rozige hoofden weer hebben plaats genomen op de lange houten banken, zetten de Shires zich weer in beweging om plotseling halt te houden. Een golf van afgrijzen gaat door de wagen als Donar, nogal in het zicht, zijn behoefte op het strand loost. Broer Erik springt met een flinke schop van de wagen om de boel onder te spitten.

Even later houden we halt. Maarten springt van de wagen en pakt de consumpties uit. Er is thee, koffie en limonade. Terwijl de kinderen zich met opzet laten verrassen door de gol-

ven en binnen vijf minuten allemaal tot boven de knieën doorweekt zijn, nippen we van de koffie en kijken uit over zee. „Zie je die meeuwen daar?”,

vanavond." Verbaasd kijk ik hem aan. Dus dit is dat juttersgevoel. Niks plannen, niks van te voren bepalen: gewoon kijken wat er op je pad komt,

'Het liefst ga ik met een bootje naar zo'n zandplaat toe, dat geeft zo'n dot rust jongen. En die zee, ja die zee... het is eigenlijk gewoon een soort grote open haard die altijd maar doorbrandt.'

vraagt Maarten. Ik zie niets. Hij geeft me zijn verrekijker, en inderdaad ontwaar ik in de verte, boven de schittering van de zakkende zon, een hele bende zwarte stippen in de lucht. „Er zit vis daar. We zouden er naartoe kunnen varen. Lekker makreel eten

je tijd nemen. Laten de vogels je weten dat er vis is, dan eet je 's avonds vis.

K L E I N W O N D E R

Wodan en Donar staan uit te dampen, en de kinderen verzamelen zich in een eerbiedige halve cirkel om ze heen. Maarten geeft ze en hand brokjes en spreekt ze bemoedigend toe. Dan maken we rechtsomkeert. We koersen weer richting vuurtoren. De branding rukt nu nog verder op, en het rulle zand is te zwaar voor de paarden. We rijden dus vlak langs het water, wat nauw luistert. „Ik moet goed opletten dat er geen golf onder ze doorspoelt. Paarden hebben geen goed evenwichtsgevoel, en als er ineens een golf onder ze door komt, heb je kans dat ze omvallen. Ze kunnen wel door het water lopen, maar zo iets onverwachts kan ze helemaal desoriënteren." Het gevolg is dat ik de rest van de tocht angstvallig naar de paardenhoeven staar, terwijl Maarten rustig over zijn schouder zit te vertellen tegen de groep. Maar alles gaat goed. Dan geschiedt er een klein wonder: Maarten stopt de paarden en fluit zachtjes tussen zijn tanden, en daar openen zich de sluisen. De twee paarden beginnen klaterend te plassen. Verbijsterd kijk ik hem aan. Glimlachend zegt hij: „Dat heb ik in Engeland bij een boer geleerd. Als ze moeten, en je weet de juiste toon te vinden, kun je ze fluitend laten plassen. Het is belangrijk, want ze lopen rustig door tot die blaas knapt."

S O K K E N W A S S E N

De zee maakt een oorverdovend geraas. De leerkrachten beginnen zich

De 'Juttersplezier' rijdt van 1 april tot 1 november dagelijks, behalve zondag en maandag. De exacte tijden zijn afhankelijk van het tij; er wordt bij laag water gereden. Een tocht duurt ongeveer anderhalf uur en kost 15 gulden voor volwassenen en 9 gulden voor kinderen. Halverwege is er tijd voor een consumptie. Groepen kunnen de wagen afhuren voor 300 gulden. Maarten vertelt ook juttersverhalen in zijn 'juttershok'. Voor boekingen: telefoon 0222-316225. U kunt op de bonnefooi komen, maar dan loopt u het risico dat de wagen vol is.

zienderogen ongeruster te maken; halen de stoere paarden het wel? Ze stoppen nu om de twintig meter. Maarten gebruikt zijn zweep nooit. „Dat is ook te gevaarlijk. Ik geef wel eens een corrigerend tikje, maar ik mep er nooit mee. Die Shires kunnen dan wel eens helemaal wild worden.” Maar Maarten praat ze naar de finish. „Even de sokken wassen”, bromt hij, en stuurt de wagen door het water. Briesend komen de paarden er weer uit. „Ongelofelijk hè, vroeger

was ik allergisch voor paarden. Maar ik ben er overheen gegroeid.” Als we de Emmense schoolklas hebben afgezet, trekt Maarten een koelbox onder de bok vandaan. „Biertje?” En terwijl de zon onderzakt in zee, koersen we naar de wei. Op ons dooie akkertje rijden we langs het strand. „Dit is nog eens wat anders dan het toerisme”, zegt Erik. „Vorig jaar hebben we een naam bedacht voor die gasten die altijd zo'n haast hebben, even snel het eiland willen zien, achter je toeteren, hup even de vuurtoren bekijken en weer omkeren: De Razende Toerist.”

OPEN HAARD

De paarden worden uitgespannen, en ze krijgen hun welverdiende water en voedsel. Terwijl de dieren staan te bunkeren, nemen we nog een biertje en gaan zitten op een muurtje. „Dit is het mooiste moment van de dag”, mompelt Maarten, terwijl de zon achter de duinentrij verdwijnt. „Hier doe je het allemaal voor.” Hij mijmert: „Die noordkop van het eiland hier, waar we opgegroeid zijn, dat vind ik toch het mooiste van Texel. Die plekjes uit je jeugd. Het liefst ga ik met een bootje naar zo'n zandplaat toe, dat geeft zo'n dot rust jongen. En die zee, ja die zee... het is eigenlijk gewoon een soort grote open haard die altijd maar doorbrandt.” Later zitten we op het erf voor hun huis. Regelmatig rijden claxonnerende auto's langs. „Iedereen kent me hier. En als ze zien dat ik thuis ben, komen ze langs.” Inderdaad moeten er al snel

stoelen bijgesleept worden, en zitten we in luisterrijk gezelschap tussen de uitermate fascinerende hebbedingetjes en prullaria.

JONGENSKAMER

Maarten troont me mee zijn domein in, zijn privévertrekken, zijn 'jongenskamer'. Het kleine kantoortje is een oude scheepshut, compleet met meter-tjes en stuurrad. Er zit zelfs een echt scheepstoilet in, waarvan je, vóór het doortrekken, eerst de sluis open moet zetten. Dat schijnt nogal eens vergeten te worden, door onoplettende gasten. In dat geval spoelt hij niet door, maar over.

Het juttershok van Maarten is een rariteitenkabinet waar je eigenlijk niet meer uit wilt als je er een voet binnen gezet hebt. Iedere vierkante centimeter heeft een verhaal, en Maarten kent ze allemaal. Talloze boeien, petjes, militaire apparatuur, blikken, potjes met geneesmiddelen, bordjes, flessen, opgehangen en verzameld rond een gigantische houten tafel, waar omheen bezoekers kunnen zitten als Maarten hier zijn juttersverhalen vertelt.

„Dat is het mooie van dit spul, alles heeft zijn verhaal.” Het is die nostalgie, die jongenskamerromantiek, het enthousiasme en de bevlogenheid die de jutter uitstraalt, die me deelachtig worden als ik laat op de avond, als het al donker wordt, afscheid neem van het gezelschap op het erf, waar de verhalen nog steeds over tafel gaan.

Joost Swanborn

